

NOTAT

15. marts 2019
Sag 2018-17917

Bilag 5.2.2.2: Indsats vedr. kvalificeret arbejdskraft

Sagen vedrører

Forslag til to indsatser inden for det tværgående indsatsområde ”kvalificeret arbejdskraft”.

- 1) En indsats, der øger søgningen til – og gennemførelse af – erhvervsuddannelserne.
- 2) En indsats, der skal bidrage til, at ansatte i virksomheder samt ledige får løftet deres formelle uddannelsesniveau.

Baggrund

Adgang til kvalificeret arbejdskraft er afgørende for virksomhedernes muligheder for at skabe vækst og arbejdspladser i Danmark. I alle dele af landet og i flere brancher oplever virksomheder problemer med at rekruttere den ønskede arbejdskraft. Udfordringerne varierer fra lokalområde til lokalområde, men et gennemgående træk er behovet for adgang til faglært arbejdskraft og personer med videregående uddannelse.

Beskæftigelse og adgang til kvalificeret arbejdskraft er påvirket af mange faktorer, fx befolkningens uddannelsesniveau, og det er et tværgående politisk ønske at sikre, at vi også i fremtiden har en stærk arbejdsstyrke. Det understøttes af den overordnede målsætning for uddannelse i EU-kommissionens ”Europa 2020-strategi”¹, som er at forbedre arbejdsstyrkens uddannelsesniveau for at sikre en kvalificeret arbejdsstyrke og med fokus på livslang læring. EU 2020 strategien er udmøntet i de danske strukturfondsprogrammer. Kvalificeret arbejdskraft til lokale behov er også en tværgående prioritet i ”Strategi for decentral erhvervsfremme 2019”².

En rapport fra McKinsey³ peger endvidere på, at automatiseringspotentialer inden for ny teknologi, digitale løsninger og globalisering er størst inden for de jobfunktioner, der kræver mindst uddannelse. Det vil sige, at både ufaglærte og erhvervsuddannede har brug for kompetenceløft samtidig med, at flere skal starte på og gennemføre en erhvervsuddannelse.

Regeringen har endvidere indgået en politisk aftale ”Fra folkeskole til faglært – Erhvervsuddannelser til fremtiden”⁴ og Teknologipagten, som understøtter målsætningerne i de to foreslåede initiativer.

ERHVERVSSTYRELSEN

Vejlsøvej 29
8600 Silkeborg

Tlf. 35 29 17 17
CVR-nr 10 15 08 17
E-post deb@erst.dk
www.erst.dk

ERHVERVS MINISTERIET

¹ https://ec.europa.eu/info/business-economy-euro/economic-and-fiscal-policy-coordination/eu-economic-governance-monitoring-prevention-correction/european-semester/framework/europe-2020-strategy_da

² Erhvervsstyrelsen 2019

³ McKinsey 2017: A future that works. The impact of automation in Denmark.

⁴ <https://www.regeringen.dk/media/5958/fra-folkeskole-til-faglært-erhvervsuddannelser-til-fremtiden.pdf>

Undervisningsministeriet har i samarbejde med arbejdsgiverne og arbejdstagerne udpeget en række erhvervsuddannelser som ”Fordelsuddannelser”⁵. Det er uddannelser inden for fag, hvor arbejdsgiverne forventer et særligt stort behov for kvalificeret arbejdskraft, og hvor de samtidig forpligter sig til at udbyde praktikpladser.

Efterspørgslen er ligeledes stigende inden for erhvervsuddannede med STEM-kompetencer, hvor der er konkret mangel på arbejdskraft inden for visse brancher.⁶

Flere analyser peger på de to problemstillinger, bl.a. rapporten ”Ufaglærte på arbejdsmarkedet” fra DA, der viser, at andelen af personer uden en erhvervskompetencegivende uddannelse, der er uden for arbejdsmarkedet, er mere end dobbelt så høj som den tilsvarende andel af personer med en erhvervsuddannelse.⁷ Det fremgår ligeledes af rapporten, at unge under 30 år udgør en betydelig andel af gruppen uden erhvervskompetencegivende uddannelse, disse har derfor højst fuldført enten fx folkeskolen eller en gymnasial uddannelse.

Der findes allerede en række regionale indsatser, målrettet de beskrevne udfordringer. Det er væsentligt, at kommende indsatser ses i sammenhæng med, og i relevant omfang koordineres med, de eksisterende indsatser.⁸

Indhold

De skitserede problemstillinger vedr. beskæftigelse og uddannelse foreslås således adresseret gennem en tostrengt indsats finansieret med strukturfondsmidler fra Socialfonden og decentrale erhvervsfremmemidler:

- 1) En styrket indsats for at få flere unge til at gennemføre en erhvervsuddannelse, både ved at øge optaget og ved at få flere gennemfører erhvervsuddannelsen.
- 2) En indsats der skal give beskæftigede hos SMV’er et erhvervsfagligt kompetenceløft og videregående uddannelse. Virksomhederne skal motiveres til at investere i efter- og videreuddannelse af medarbejdere, for at sikre kvalificeret arbejdskraft i fremtiden.

Indsatsen foreslås gennemført som to calls, hvor der til begge søges operatører, der kan iværksætte aktiviteter til at løfte indsatsen.

Som følge af, at forslaget finansieres af Socialfondsprogrammets prioritet 4a og 4b, sætter dette program rammerne for de aktiviteter, der kan iværksættes i de to beskrevne initiativer.

Ad. 1. Flere unge i erhvervsuddannelse

Indhold

Uddannelse er vigtigt, både for den enkelte unge men også for at sikre øget vækst, produktivitet og arbejdspladser. Der foreslås derfor gennemført en indsats, som har til formål at få flere unge til at gennemføre en erhvervsuddannelse samt at begrænse frafaldet. Det er imidlertid ikke tilstrækkeligt alene at få flere til at gennemføre en erhvervsuddannelse, der er ligeledes et behov for, at man løfter det faglige niveau i uddannelserne.

⁵ <https://uvm.dk/erhvervsuddannelser/uddannelser/overblik/fordelsuddannelser-2017>

⁶ Arbejdsmarkedsbalancen.dk (Beskæftigelsesministeriet) 2. halvår 2018

⁷ <https://www.da.dk/globalassets/besk%C3%A6ftigelse/rapport-ufaglaerte-paa-arbejdsmarkedet-juli-2018.pdf>

⁸ Oversigt over igangværende projekter kan ses i projektdatabasen på www.regionalt.dk

Et vigtigt parameter for at få flere unge til at tage en erhvervsuddannelse er, at der er gode uddannelsesmuligheder og praktikpladser. Fordelsuddannelserne kan derfor være et attraktivt førstevalg for unge og voksne, der ønsker en erhvervsuddannelse, idet de her er sikret en praktikplads og gode beskæftigelsesmuligheder

Da der ligeledes er stigende efterspørgsel efter erhvervsuddannede med STEM kompetencer, kan afsættet for denne indsats derfor være såvel Fordelsuddannelserne som uddannelser med STEM kompetencer.

Indsatsen skal bidrage til det specifikke mål i socialfondsprogrammet om at øge antallet af personer med erhvervsuddannelse.

Indsatsen vil bestå af aktiviteter som fx:

- Gennemførelse af talentudviklingsforløb på erhvervsuddannelserne, fx centre of excellence, eliteforløb mv
- Målrettet vejledning af unge, som vil påbegynde eller er i gang med en erhvervsuddannelse, evt. mentorordninger.
- Udvikling af praktikordninger der motiverer virksomhederne til at indgå uddannelsesaftaler og forbedrede praktikmuligheder.
- Udvikling og gennemførelse af særlige forløb der letter overgangen fra folkeskole til erhvervsuddannelse.
- Udbredelse af gode erfaringer med undervisningsmetoder, pædagogik mv. kombineret med afprøvning i praksis.
- Udvikling af skolemiljøer for at sikre attraktive erhvervsskoler og markedsføring i kombination med andre aktiviteter.

Målgruppe

Ansøgere til det kommende call kan være uddannelsesinstitutioner eller andre aktører på uddannelsesområdet. Målgruppen for operatørens indsats skal være unge uddannelsessøgende, som endnu ikke har påbegyndt eller gennemført en erhvervsuddannelse, samt ledige voksne, der går i gang med en erhvervsuddannelse. Deltagerne skal enten være i uddannelse efter projektdeltagelse eller have afsluttet en erhvervsuddannelse.

Effekter

Det direkte resultat af indsatsen skal være, at flere deltagere kommer i gang med og fuldfører en erhvervsuddannelse. Effekten på lidt længere sigt er at øge beskæftigelsen i Danmark og at øge værdiskabelsen og produktiviteten.

Ad. 2. Erhvervsfaglig uddannelse af voksne og videregående uddannelser

Indhold

Mangel på kvalificeret arbejdskraft er særdeles udbredt blandt virksomheder i SMV-segmentet. Samtidig har SMV'erne generelt få interne ressourcer til at arbejde strategisk med kompetenceudvikling. Formålet med indsatsen er derfor at fremme et formelt kompetenceløft hos medarbejdere i SMV'er til enten erhvervsfagligt eller videregående uddannelsesniveau, herunder fx kortere videregående uddannelse og erhvervskandidatuddannelser mv.

Indsatsen skal motivere virksomhederne til at investere mere i efter- og videreuddannelse af medarbejdere for at sikre kvalificeret arbejdskraft i fremtiden.

Virksomheder og medarbejderes incitament til kompetenceudvikling skal styrkes gennem fx jobrotationsordning samt brug af fleksible og målrettede uddannelses-tilbud, der gør det nemmere og mere attraktivt at gennemføre en erhvervskompetencegivende uddannelse i kombination med beskæftigelse. Samtidig skal et tæt samarbejde mellem aktørerne i erhvervs-, uddannelses- og beskæftigelsessektorerne medvirke til at fremme, at virksomhederne arbejder strategisk med kompetenceudvikling.

Kompetenceløftet skal tage afsæt i SMV'ernes kompetencestrategi og de heri identificerede kompetencebehov og kobles tæt med efterspørgslen efter arbejdskraft på det faglærte område med afsæt i lokale behov, brancher med specifikke behov, flaskehals-problematikker og kvalificeret arbejdskraft inden for fx STEM-kompetencer.⁹

Indsatsen kan eksempelvis rumme aktiviteter såsom:

- Information, vejledning og opsøgende arbejde over for SMV'er om mulighederne for kompetenceafklaring og erhvervskompetencegivende uddannelse af medarbejderne, fx via konsulenter hos uddannelsesinstitutionerne og erhvervs-servicesystemet.
- Screening af SMV'er, afdækning af uddannelsesbehov og kortlægning af kompetencer samt planlægning af erhvervskompetencegivende uddannelsesforløb.
- Erhvervsfaglig uddannelse via vurdering og godkendelse af realkompetencer, brug af erhvervsrettede voksenuddannelser, herunder fx EUV og AMU.
- Samarbejde mellem virksomheder og uddannelsesinstitutioner og jobcentre om konkrete erhvervskompetencegivende og fleksible uddannelses tilbud målrettet virksomheder, brancher eller klynger.

Indsatsen kan suppleres med en indsats for at fremme, at flere ledige får en erhvervsfaglig eller videregående uddannelse. Indsatsen kan fx tage afsæt i intensive afklarings- og motivationsindsatser med henblik på at nedbryde strukturelle barrierer for opkvalificering. Barriererne kan fx være økonomi under uddannelse, manglende læreplads og manglende opmærksomhed på uddannelse som en mulighed. De ledige kan få tilknyttet en personlig vejleder, der kan medvirke til fastholdelse i uddannelsesforløbet. For at rekruttere ledige til projektet er der behov for samarbejde mellem jobcentre, uddannelsesinstitutioner og a-kasser.

Målgruppe

Ansøgere til det kommende call kan være erhvervshuse, erhvervsorganisationer, uddannelsesinstitutioner eller virksomheder. Indsatsens hovedmålgruppe er beskæftigede hos SMV'er, der har forrang fremfor indsatser, hvor store virksomheder deltager. Indsatsen adresserer også ledige voksne, der har umiddelbart potentiale for kompetenceløft, og som kan opnå en erhvervskompetencegivende uddannelse.

Effekter

Det specifikke mål for indsatsen er at øge antallet af beskæftigede med en erhvervsuddannelse eller en videregående uddannelse. Indsatsen skal resultere i, at der vil være flere personer, der afslutter en erhvervskompetencegivende uddannelse. På længere sigt vil indsatsen have en positiv indvirkning på beskæftigelsen og produktiviteten i Danmark. Derfor skal indsatsen også vise konkrete resultater i form af personers deltagelse i og gennemførelse af uddannelsesforløb.

⁹ "Virksomheders efterspørgsel efter tekniske og digitale kompetencer (STEM kompetencer)", april 2018, Højbjerg, Brauer og Schultz og Arbejdsmarkedsbalancen.dk (Beskæftigelsesministeriet) 2. halvår 2018

Operationalisering af bestyrelsens principper i udvælgelseskræterier

I tabellen nedenfor er bestyrelsens principper, som de fremgår af udmøntningsplanen, operationaliseret i et antal kriterier (udvælgelseskræterier). Disse kriterier vil blive yderligere konkretiseret og anvendt i forbindelse med vurdering af de indkomne ansøgninger.

Tabel 1: Udvalgte udmøntningskræterier, der vil blive lagt til grund for indsatsen

Principper	Kriterier
1. Sætte virksomhedernes behov i centrum	<ul style="list-style-type: none"> Der vil blive lagt vægt på, at indsatsen tager udgangspunkt i virksomhedernes efterspørgsel efter kvalificeret arbejdskraft. Det kan ske ved at fokusere på at fremme søgningen til uddannelser på områder, hvor virksomhederne mangler arbejdskraft. Det kan fx være erhvervsuddannelser, uddannelser med STEM-fokus, fordelsuddannelserne eller andre uddannelser, der afspejler decentrale behov. Tilsvarende skal indsatsen for opkvalificering af den eksisterende arbejdsstyrke tage udgangspunkt i den enkelte virksomheds konkrete behov.
2. Skabe sammenhæng på tværs	<ul style="list-style-type: none"> Indsætter under socialfonden må ikke overlæppe med allerede eksisterende eller planlagte indsætter, herunder bl.a. de uddannelsesprojekter, som allerede er igangsat og medfinansieret med socialfondsmidler eller aktiviteter, der finansieres og gennemføres i uddannelsessystemet gennem anden finansiering. Der vil derfor blive lagt vægt på, at de kommende operatører i videst muligt omfang skaber sammenhæng og koordination med relevante eksisterende nationale og regionale indsætter samt indarbejder relevant viden og resultater fra andre lignende projekter, således at de igangsatte aktiviteter bygger ovenpå og supplerer allerede igangsatte aktiviteter.
3. Løfte produktiviteten og skabe gode muligheder i hele landet	<ul style="list-style-type: none"> Der vil blive lagt vægt på, at projekterne søges i et partnerskab med involvering af relevante aktører, der kan sikre en effektiv indsats. Der vil blive lagt vægt på, at ansøger beskriver, hvordan de vil adressere forskelligartede decentrale behov, herunder eksempelvis gennem etablering af lokalt forankrede partnerskaber.
4. Gøre det brugervenligt og overskueligt	<ul style="list-style-type: none"> Der vil blive lagt vægt på at indsatsen fremstår brugervenlig og overskuelig overfor målgruppen om muligt via relevant digital understøttelse af projektets aktiviteter. Desuden vil der blive lagt vægt på, hvordan ansøger vil sikre, at projektets resultater forankres og videreføres efter den offentlige medfinansierings ophør. Indsatsen skal præsenteres på en måde, som målgruppen finder overskuelig og brugervenlig med virksomhedernes behov i centrum
5. Digitalt og datadrevet	<ul style="list-style-type: none"> Information om indsatsen skal være tilgængelig på den digitale erhvervsfremmeplatform Der lægges vægt på at indsatsen tilrettelægges med udgangspunkt i data og et solidt evidensgrundlag, der underbygger behovet for indsatsen.

Ovenstående vil i forbindelse med de endelige calls blive uddybet og konkretiseret.

Økonomi

Der foreslås afsat 50,0 mio. kr. fra EU's Socialfond, samt 30,0 mio. kr. fra de decentrale erhvervsfremmemidler (DEM) til at medfinansiere indsatsen, fordelt

på de to indsatser, som vist i tabel 1. Midlerne fra strukturfondene kan maksimalt udgøre 50 pct. af de støtteberettigede udgifter.

Tabel 2. Økonomi

Indsatsområde	Socialfonden	DEM
Flere unge i erhvervsuddannelse	30,0 mio. kr. (50 pct.)	20,0 mio. kr. (33 pct.)
Erhvervsfaglig uddannelse af voksne og videregående uddannelse	20,0 mio. kr. (50 pct.)	10,0 mio. kr. (25 pct.)

Indsatser under Socialfonden med mange deltagere har hidtil i overvejende grad været medfinansieret af deltagernes timer i projekterne. Det skyldes, at kontant medfinansiering særligt på uddannelsesområdet ofte ikke er en mulighed for operatørerne. Der foreslås derfor en højere DEM medfinansiering for indsatsen vedr. flere unge i erhvervsuddannelserne, da kontant medfinansiering her er sværest.

Medfinansiering med deltagertimer indebærer endvidere en administrativ byrde for deltagerne pga. dokumentationskravene. Samtidig er det imidlertid hensigtsmæssigt, at projektoperatører har ejerskab til indsatserne. Der lægges derfor op til en maksimal støtteprocent på hhv. 83 pct. og 75 pct.

Projektperioden vil være medio 2019 til medio 2022.